

DOMOLJUB

Iz haja vsak četrtak. Cena mu je 5 K na leto. (Za Nemčijo 6 K, za Ameriko in drugo tujo državo 7 K.) — Posamezne številke so prodajajo po 10 vinarjev.

Slovenskemu ljudstvu v pouk in zabavo.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica. Naročnina, reklamcije in inserati pa: Upravništvu „Domoljuba“, — Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Štev. 2.

V Ljubljani, dne 10. januarja 1918.

Leto XXXI.

Po shodu zaupnikov S. L. S.

Zaupniki S. L. S., ki so se 27. decembra 1917 zbrali v Ljubljani v izredno velikem številu iz vseh delov dežele, so bili enih misli v teh-le točkah:

1. S. L. S. živi in deluje naprej. — Bivši načelnik stranke dr. Šusteršič ni imel pravice Slovenske Ljudske Stranke razdružiti; to pravico ima edino shod zaupnikov kake stranke. — Člani izvrševalnega odbora niso za to nakano nič vedeli, preden so prišli na sejo izvrševalnega odbora, bili so torej nepripravljeni presojati o takem usodnem koraku in so glasovali zato samo vsled zaupanja, ki so ga imeli do bivšega načelnika stranke. — Vso krivdno za poskus razbitja S. L. S. nosi torej bivši načelnik.

2. Enih misli so bili vsi zaupniki, da je Kmečka stranka, ki jo hočejo osnovati, popolno nepotrebna:

a) Ker je S. L. S. po svojem časopisju, po deželnem odboru, po državnih poslancih vse storila, kar more politična stranka storiti za kmečki ali kak drugi stan.

b) Poleg tega se stanovska organizacija za kmetijstvo lepo razvija v kmetijski družbi, v gospodarskih zadrugah, v kmečkih zvezah itd.

c) Zato so zaupniki S. L. S. obsodili snovanje nove Kmečke stranke, ker bi ta delala razdor v veliki in močni S. L. S., bi slabila njeno moč in s tem zlasti škodovala kmečkemu stanu.

Vsi navzoči zaupniki S. L. S. so pritrdili navodilu škofovemu, da ostanimo vsi zvesti dosedanji Slovenski Ljudski Stranki, ki naj si izbere novo načelstvo in složno dela v korist vseh stanov, v blagor vsega slovenskega ljudstva.

Novo načelstvo so zaupniki na tem shodu izvolili in mu naročili, naj izdela

nov opravilnik stranke zlasti po dogovoru z duhovni, ki so bili vedno glavna opora Slovenske Ljudske Stranke. S tem je shod zaupnikov pustil odprto pot za dogovore z vsemi, zlasti z duhovni, da se dobi trdna podlaga za složno in prijateljsko sodelovanje vseh stanov v Slovenski Ljudski Stranki.

Upanje je torej opravičeno, da se bomo verni Slovenci v naši deželi radi oklenili modrih nasvetov našega škofa, da bomo v stranki skušali zboljšati, kar je bilo napačnega, da bomo po medsebojnih prijateljskih dogovorih prišli do podlage, na kateri bomo s pomlajenimi močmi mogli braniti dušne in gmotne koristi slovenskega naroda v naši deželi, obenem pa tudi v teh usodnih in važnih časih uspešno trudili se za blagor vseh Slovencev.

Shod zaupnikov S. L. S. se je ta dan soglasno in z velikim navdušenjem izjavil za zahtevo Jugoslovanskega kluba v državnem zboru za jugoslovansko državo pod viado našega cesarja. — S tem svojim sklepom je le pritrdil volji našega naroda, ki se je pojavljala zadnje mesece po vseh delih slovenske domovine, ker se je velika večina naših občin izrekla za izjavo Jugoslovanskega kluba. Uradnim izjavam naših občin se pridružujejo po raznih krajih tudi naše vrle žene in dekleta, ki morajo sedaj tudi v drugih ozirih nadomeščati doma očete, može in brate, ki se daleč od doma že toliko časa tako neustrašeno in pogumno vojskujejo za obrambo naše domovine. Kakor v vojski slovenski junaki ne z besedo, ampak s svojim delom, trpljenjem, s svojo krvjo in svojo smrtjo dokazujejo neomadeževano zvestobo svojemu vladarju in Avstriji, tako mi doma delamo, se trudimo in stradamo, da moremo dati, kar vojska potrebuje, zato pa imamo vsi pravico in sveto dolžnost zahtevati zase lepše narodne bodočnosti, zato zahtevamo samostojnost južnih Slovanov v Avstriji, ker le v zveznih narodnih državah

bo Avstrija po vojski postala zopet velika in mogočna. Zaupniki S. L. S. so se v polni meri pridružili tudi nagibom, ki so našega škofa vodili, ko je sam z zastopniki raznih naših političnih strank pritrdil izjavi Jugoslovanskega kluba. Tudi izjava zaupnikov S. L. S. za deklaracijo s 30. maja leta 1917. naj bo kot odločen ugovor zoper naklepe onih izvenavstrijskih slovanskih krogov, ki hočejo južne Slovence odcepiti od Avstrije, zato naj ves svet ve, da mi Slovenci te naklepe od sebe odbijamo, ker hočemo ostati v avstrijski državi in pod žezlom naših vladarjev iz habsburške hiše;

drugič kot odločen ugovor zoper velike krivice, ki so jih nam Slovincem že storile in jih še vedno napovedujejo brezozirne vsenemške stranke;

tretjič kot odločen ugovor proti nasilstvom, s katerimi tlačijo Madžari njim pridružene slovanske narode;

četrtič smo prepričani, da zadovoljni južni Slovani bodo najbolj močna, verna in zvesta obramba zoper sovražnike avstrijske monarhije in habsburške vladarske hiše.

To smo hoteli enkrat za vselej pribiti in pojasniti, da s to svojo izjavo mirne vesti lahko povsod nastopimo pred Bogom in cesarjem in da si ne pustimo svoje domovinske zvestobe prav od nikogar sumničiti; zato ne potrebujemo nobenih ne-tujih še manj pa domačih ovaduhov, ki so našemu narodu med vojsko po krivici tako neskončno obtežili njegov strašni križevl pot.

Zaupniki S. L. S. so izrekli Jugoslovanskemu klubu in posebe našim poslanecem, zbranim v tem klubu, svoje popolno zaupanje, zatrjujoč, da vztrajamo v borbi za pravice naroda; obsodili pa so ostro dr. Šusteršiča in Jakliča, ki sta kar na svojo roko in brez vednosti in dovoljenja vodstva S. L. S. izstopila iz kluba in s tem kar sta mogla oslabila njegovo moč. —

Dokler te velike napake ne popravita, ne more S. L. S. z njima imeti nič skupnega.

To so glavne točke, o katerih so razpravljali zaupniki S. L. S. Pokazalo se je, da so v vsem edini in da je z njimi, kakor to kažejo izjave naših občin, velika večina slovenskega vernega ljudstva v naši deželi.

Poleg skrbi za vsakdanji kruh, ki so lažje od meseca do meseca, moramo se bruditi v tem smislu za naše narodne pravice. Ako bomo edini in vztrajni, naše delo gotovo ne bo brez uspeha.

Bankerot.

Ruska vlada je zagrozila zaveznikom s bankrotom, če ji bodo delali težave.

Kaj je pa bankrot? Kakor menjavci v judovskem templju (ki jim je Kristus mize prevrnil), so imeli menjavci tudi še v srednjem veku mize za denar. Italijani so jih imenovali *banke*. Če je kak menjavec slabo gospodaril in ni mogel več poravnati dolgov, so mu mizo razbili. To se pravi po laškò *bankarotta*. Pozneje so pa dejali o vsakem, ki je dogospodaril, da je napravil bankrot. Pravimo tudi: faliral je, prišel je na kant, v konkurz.

Kar se pa primeri posamezniku, se lahko primeri tudi državi, če slabo ali nesrečno gospodari. Lahko zabrede v take dolgove, da jih ne more več plačati. Kaj naj počne? Napovedati mora bankrot. To se pravi, javno mora povedati, da ni več v stanu odplačevati dolgov in da je prisiljena vsaj čez en del napraviti križ. Najbolj preprosto to izvrši, če ustavi obresti. Časih jih mora ustaviti samo za nekaj časa, časih jih zopet samo zniža. Vedno je neke vrste bankrot.

Rusija je napravila silno veliko dolgov v tujini; jemala je na posodo na Francoskem, Angleškem in v Ameriki. Ker ji sedaj te države nagajajo in nečjo sklepati miru, si socialistična ruska vlada misli: »Prav! Zavezniki so nam ta denar posodili za vojsko. Mi smo se vojskovali in prelili več krvi kakor vsi drugi skupaj. Če iščejo oni sedaj z vojsko le še svoje koristi v našo škodo, smo mi z zavezniki bot. Mi smo dali kri, oni naj pa nosijo denarna bremena. Križ čez dolgove! Mi ne bomo več plačevali obrestil!«

Kaj naravno je, da so se zavezniki te grožnje ustrašili. Toliko milijard (jih je vsaj 35) tudi Francozi in Angleži ne bi radi izgubili! Zato semtertja mencajo, da se ne bi z Rusijo popolnoma sprli. Niso za mir in so za mir.

Če pustimo ruski bankrot, nam pa ta beseda vzbuja misli: kaj pa pri nas? ali se ni tudi pri nas bati kakega državnega bankrota? Pri nas je država večino denarja dobila od ljudstva in bankrot bi zadel ljudstvo, ne pa tujcev!

Hud bankrot je bil v naši državi v napoleonskih vojskah l. 1811. Tega leta 20. februarja je država rekla, da ne more več naprej. Zato je znižala obrestovanje svojih dolgov na polovico. A še to, kar je plačevala, je plačevala v slabem denarju.

Država je bila namreč naredila v stiski preveč bankovcev. Bilo jih je za 1 milijardo med ljudmi, to je za en tisoč milijonov goldinarjev, kar je bilo za tiste čase ogromna vsota. Ni pa bilo zanje zamstva. Zlata v državni blagajni ni bilo, zaupanja do države med ljudmi pa tudi ne. Tako so bankovci v vrednosti močno padli. Imeli so le še eno petinko prejšnje vrednosti. S takim denarjem je pa država plačevala svoje upnike. Če je imel kdo terjati 1000 gld., mu je priznala država le polovico, to je, 500 gld., izplačala mu je pa v slabih bankovcih, tako da je dobil v resnici še od tega le eno petinko, to je 100 gld. svojega denarja. Za 1000 gld. — 100 gld.!

Danes nismo kaj na boljšem, vendar se nam bankrota v taki obliki ni bati.

Državnih dolgov je res sila. Kmalu jih bo do 70 milijard, če jih že ni. Samo za obresti bo treba nad 3 milijarde. Pred vojsko pa vsi državni dohodki skupaj niso znašali 3 milijarde. Tudi papirja je sila med ljudmi. Pred vojsko je bilo za 3 milijarde bankovcev v prometu, sedaj jih je že nad 17 milijard. Za vseh teh 17 milijard papirja je pa v avstro-ogrski banki samo en četrt milijarde zlata, vse vrednosti pa za kako milijardo. Zato je res strašno vprašanje, kako se bomo iz tega izmotali. Dolgovi znašajo vsaj en četrt vsega ljudskega premoženja sploh, to je, vsega, kar ima v državi kako vrednost. Če bi vsakemu vzeli en četrt vsega, kar ima, pa najbrže še ne bi poravnali vseh dolgov. In kaj z bankovci? Mislimo si, da bi jih država takorekoč »preštempljala« kakor l. 1811. in bi na vsakega namesto 100 K zapisala na primer 20 K. Ti imaš ravno 5000 K v bankovcih, ki ti jih je bil sosed posodil in mu jih sedaj misliš vrniti. V tem trenutku, ko država napove tak bankrot, se izpremeni teh 5000 K v 1000 K. Sosedu pa moraš vrniti pravih 5000 K. Ti si potemtakem naenkrat izgubil 4000 K, tvoj sosed jih je pa dobil. Zakaj če bi bil sosed denar sam obdržal, bi se njemu bil zmaličil, sedaj se je pa tebi. Tu se vidi, kako neenako in nepravično tak bankrot zadene ljudi. Zato v našem času, ko ima tudi ljudstvo po svojih poslancih pri državi besedo, tak bankrot ni mogoč.

Kar bo zadelo, bo moralo zadeti vse enakomerno. Enakomerno bo pa zadelo vse, če bo zadelo najprej tiste, ki so v vojski obogateli. Med vojsko so vsi trpeli, eni na vojski, eni doma. Zato bi ne bilo prav, če bi enim vojska le nesla, drugim pa jemala. Najbolj prav bi se tako poravnalo, da bi nihče od vojske ne obogatel. Kar je komu vojska preveč dala, to naj bi šlo za vojna bremena. Kmetom se tega izvečine pač ni bati. Res so dobili mnogo denarja za živino in razne poljske pridelke, a ves ta denar se bo hudo umel, ko bo treba po vojski spet napolniti hlev, napraviti nova vozila in vse poljsko orodje, pognojiti zopet z umetnimi gnojili travnike itd. Tu bi država zastoj iskala kakih velikanskih dobičkov. Treba bo marveč pogledati tja, kamor so se kupičili milijoni in milijoni. Šele potem, ko bo država zasegla velikanske vojne dobičke, bo smela naložiti davke takorekoč na ljudsko pridnost, na to, kar si ljudstvo pridobiva s opštenim in težkim delom. Le taka rešitev strašnega

vprašanja bo pravična in le tako bo mogoče zmagati strašna vojna bremena. Ob enem bi pa ob taki rešitvi milijonarji izgubili veselje za novo vojsko. Saj je navsezadnje vojsko povzročil vendarle samo pohlep!

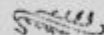

Mažari zopet na delu.

Med vojsko so se Mažari že popolnoma ločili od Avstrije in se postavili na lastne noge. To živo čutimo v Avstriji vsi posebno glede živil. Večintoma vse žito, ki se prideluje na Ogrskem in žito iz Rumunije se melje na Mažarskem. Tam ostanejo otrobi, ki z njimi krmijo in pitajo prešice, tam ostane tudi moka, ki se potom dogovora v majhnih množinah pošilja tudi v našo državno polovico. Že iz tega gospodarskega razloga imajo naši državni poslanci jugoslovanskega kluba prav, da se bojujejo proti premoči Mažarov nad vso Avstrijo, ker je nemogoče v državi gospodarske potrebe čine na oba dela države pravično razdeljevati.

Toda Mažari niso s tem zadovoljni, da nam režejo vsakdanji kruh, sedanjostisko države hočejo izrabiti v to, da uresničijo svojo davno željo po lastni, neodvisni armadi. Ministrski predsednik Wekerle snuje v ta namen novo vladno stranko, ki bo zahtevala med drugim od kralja tudi neodvisno mažarsko armado. Ako bi jim cesar tega ne dovolil, bo Wekerle odstopil in prišla bo na krmilo še bolj mažarska, nasilna stranka. Kakor je videti, hočejo biti Mažari proti koncu vojske pripravljene za vsak slučaj. —

Vse to pa kaže, da treba Avstrijo napraviti za zvezno državo, kjer bodo samostojni narodi v neodvisnih državnih skupinah v skupni državni zvezi nemoteno delali za svoje blagostanje in za obstanek in napredek velike Avstrije.

Mirovna pogajanja.

Dne 3. januarja so se zopet zbrali zaupniki Rusije in osrednjih držav, da nadaljujejo svoja posvetovanja o miru. Dobili so zopet nova navodila na pot. Na Nemškem je zboroval odsek državnih poslancev, ki se je večinoma izjavil za mir na označeni podlagi, da vsak ostane pri svojem in da vsak nosi svoje stroške. Vsemenci na Pruskem vpijejo seveda zoper tak mir, ker sč še vedno menja, da bo Nemeč dobil cel svet pod svojo peto.

Tudi naš zunanji minister se je posvetoval z raznimi državniki in s cesarjem, preden je zopet odšel v Brest Litovsk. — Češki in drugi državni poslanci delajo na to, da se kmalu skliče seja državnega zbora, kjer hočejo zastopniki raznih narodov povedati svoje misli glede pogojev za mir.

Na ruski strani so se sedaj pogajanjem za mir pridružili tudi zastopniki Ukrajincev, ki so tudi za mir, ki pa ne priznajo, da bi boljševiki imeli pravico v njih imenu sklepati mir. Naši so jih povabili in se bodo tudi z njimi pogajali.

K tem posvetom glede miru so, kakor znano, Rusi povabili tudi nam sovražne države. Kaj te ukrenejo na to povabilo, do sedaj še ni znano. Najbrže da zaradi miroljubnih strank v svojih krajih izjavijo, da so sicer za mir, toda za trajen mir, ki je mogoč le potem, če ga zmagovalec narekuje premagancu. — Francozi hočejo imeti nazaj Alzacijo in Loreno, Labom je ententa veliko obljubila, seveda se tudi Angleži ne vojskujejo samo iz ljubezni do malih narodov. Zato pa je težko pripraviti se za sklepanje miru.

Ko so se 4. januarja pričela na novo pogajanja v Brestu Litovskem, so ruski poslanci zahtevali, da se pogajanja iz Bresta Litovskega prelože v Stockholm in da morajo od Nemcev zasedene do sedaj ruske pokrajine nemški vojaki zapustiti takoj, ne pa čakati z oboroženo silo v teh krajih, kako bodo glasovali glede svoje politične bodočnosti. — Nemški kancler je o tem poročal glavnemu odseku državnega zbora in dejal, da je naročil nemškemu zastopniku, da odkloni premestitev posvetovanj, ker so zveze s Stockholmom nezanesljive in ker bi ententa lahko motila dogovore; ravno tako Nemčija ne odstrani vojaštva iz zasedenih pokrajin, dokler se mir ne sklene. — Upajmo, da se ta nesporazumljenja odstranijo in da vendar saj z Rusi pridemo do zaželenega miru.

4. in 5. januarja so se odposlanci Avstrije in Nemčije posvetovali z odposlanci Ukrajinci o podlagah glede miru. — Glede razgovorov z boljševiki še ni nobenih važnejših poročil; to pa stoji, da ker so naši odposlanci prišli v Brest Litovsk, so naznanili ruski odposlanci, da tudi pridejo, med njimi tudi Trocki, in upajo, da se glede kraja za posvetovanje že najde prava pot do sporazumljenja. — Sploh so pa naši odposlanci tega mnenja: Ovir za sklep miru z Rusi bo še veliko, ker sovražne države hujskajo, kar morejo proti posebnemu miru, vendar pa so v ruski armadi take razmere, da končno vendar le pridejo z Rusi do posebnega miru.

Zenska na mirovnem posvetu. Med zastopniki, ki jih je poslala k mirovnemu pogajanju v Brest-Litovsk, je tudi Rusinja A. Bizenko, ki pripada skrajnemu levemu krilu socialnih revolucionarjev. Bila je baje tudi že v sibirskem pregnanstvu. Boljševiško odposlanstvo ima tudi to posebnost, da je med njimi skoraj polovica židov. Židje so seveda dobri mešetarji; sedaj imajo priliko, da se merijo z diplomati svetovnega slovesa.

Svetovna vojska.

Italijansko bojišče. Naše uradno poročilo 2. januarja. Na visoki planoti Asiago, na Monte Tomba in pri spodnjem delu Piave so se razvili boji s topovi. Našo posadko na nasipu pri Zensonu smo 26. dec. umaknili na vzhodni breg Piave. Sovražnik, ki je zapazil izpraznitev šele 31. dec., je ta prostor neprestano obstreljeval s topovi in minami.

Nadvojvoda Eugen in Borojević poročata cesarju o vojski.

Vojni poročevalci so mnenja, da Lahi sedaj pripravljajo v zvezi s Francozi, ki so jim prišli na pomoč, nove napade proti našim četam, kar so v gorah ob obeh straneh Brente že pričeli.

Švicarski listi pišejo: Če se do smoladi ne napravi mir, moramo računati z zadnjo in največjo odločbo. Avstrija in Nemčija bosta zbrali vse svoje vojne sile na zahodnih bojiščih. Od Yperna do Benetk se bo čelo siloviti boji, pri katerih pa Amerikancev še ne bo zraven.

Vojni cilji Angleške.

Angleški ministrski predsednik je po dogovoru z raznimi političnimi strankami podal izjavo, v kateri so začrtani cilji, ki jih hoče Angleška doseči s sedanjo vojsko. — Preden se zamorejo pričeti pogajanja, morajo osrednje sile spoznati resnični položaj. Prvo, kar Angleška zahteva, je svobodna Belgija, plačati je treba stroške za poškodbo po mednarodnem pravu. Potem treba zopet obnoviti Srbijo, Črnogoro, izprazniti zasedeno ozemlje na Francoskem, na Laškem in Rumunskem in po-

ravnati stroške vsled škode. Ako se najbolj kričeče krivice ne popravijo, ni mogoče misliti na trajen mir. Angleška je do zadnjega v družbi z zavezniki podpirala rusko demokracijo. Ako pa sedanji vladarji na Ruskem brez ozira na svoje zaveznike ravnajo, nimajo ti nobenega sredstva, da bi zabranili nesrečo, v katero s tem dere Rusija. — Angleži in njih zavezniki so prepričani, da je samostojna Poljska, ki naj obsega vse poljsko ozemlje, za stalnost zahodne Evrope neobhodno potrebna.

Razdrobitev Avstrije ni cilj, ki bi ga Angleška zasledovala v tej vojski, pač pa morajo avstrijski narodi dobiti pravo samostojnost. — Tudi zahteve Italijanov, ki hočejo vse Lahe imeti združene, se morajo izpolniti. Isto velja za Rumunijo. Ako se uresničijo te opravičene zahteve, bo Avstrija sila, ki bo pospeševala mir in svobodo Evrope, dočim je sedaj le orodje obsodbe vrednega pruskega vojaškega nasilja. Angleška ne ugovarja, če se vzdrži Turčija s Carigradom kot glavnim mestom, vendar mora biti vsem zagotovljena prosta pot iz Črnega morja skozi Dardanele v

Pregled po svetu.

Sredozemsko morje; Arabija, Armenija, Mezopotamija, Sirija in Palestina pa imajo pravico, da se jim priznajo njih narodne posebnosti. — Glede nemških kolonij naj odloča posebna konferenca, ki naj se ozira na želje in korist domačinov. Popraviti se mora kršeno mednarodno pravo in mirovni posvet ne bo smel pozabiti angleških mornarjev. Glede oddaje surovin je jasno, da bodo prijateljske države imele prednost. Angleška se vojskuje za trajen mir, zato pa treba izpolniti tri pogoje. 1. Zagotoviti se mora, da se pogodbe ne morejo kršiti; 2. dogovori glede ozemlja se morajo naslanjati na pravico samoodločbe ali pa na soglasje vlad; 3. po mednarodnem dogovoru treba omejiti bremena za vojsko in zmanjšati s tem nevarnost vojske...

Tako govori Anglež. Njegova beseda je kakor beseda zmagovalca. Ker pa sedaj še ni, gotovo misli, da zanj še pride ta čas. Nemčija misli, da je ona zmagovalka, zato se ne bo sprijaznila s temi angleškimi zahtevami, najmanj z ono, da bo Angleška Francijo podpirala, da se ji vrne Alzacija in Lorena. Vse kaže, ako se zahteve ne

ublaže, da tudi leta 1918, še ne bo splošnega miru.

Izjava Francoske za zmagó.

Francoski minister-predsednik je na vprašanje, kaj je njegov vojni namen, odgovoril: Moj namen je vojsko pospešiti, armado podpirati in vse zanjo storiti, da se bori in zmagá; to so moji načrti za zmagó. — Te izjave posnemamo, da tudi v francoskih vladnih krogih ni nobene misli za bližnji mir. Morda je pa v besedah le večji pogum, kakor pa v dejanju.

Vojno poročilo.

6. jan. Na vzhodu mir. — Pri Asiago v gorovju Monte Asolone, Monte Tomba in Montello so bili precej hudi topniški boji. — Na francoskem bojišču so Francozi v Šampanji napadali, a so bili odbiti, pri Bezonvo so Nemci vdrlí v sovražne jarke in odvedli precej ujetnikov in strojnih pušk.

Tedenske novice.

Srebrni zaslužni križec s krono na roki hrabrostne svetlinje je prejel župan g. Fran Tršar na Vrhniki.

Na Vrhniki se je vršil velik ljudski shod. Navzočih je bilo do 600 volilcev iz vrhniskega sodnega okraja. Na tem shodu sta poročala državna poslanca Gostinčar in dr. Lovro Pogačnik. — Sprejel se je predlog, da zbrani volilci odobravajo vse sklepe shoda zaupnikov z dne 27. decembra 1917, da obsojajo one, ki so poskušali razbiti S. L. S. in sejati seme razdora v našem narodu z raznimi kmečkimi in meščanskimi strankami; izrekli so tudi poslancu dr. Sustersiču nezaupanje, ker je izstopil iz jugoslovanskega kluba. — Popolna edinost in veliko navdušenje je vladalo na shodu.

V Trnovem na Notranjskem je bil na novega leta dan krasen shod S. L. S. Velika društvena dvorana je bila vse premajhna za tisočere množice, ki so prišle iz vseh občin reške doline kakor tudi skoro iz vseh s Pivke. Zborovali smo večinoma pred dvorano. Poročal je državni poslanec dr. Lovro Pogačnik o delu v državnem zboru in o jugoslovanski izjavi. Zborovalci so soglasno izrekli popolno zaupanje poslancem Jugoslovanskega kluba. Zavedni Notranjci so pokazali, s kakim zanimanjem se oklepajo velike misli naše jugoslovanske države pod našim cesarjem.

Zlata maša. Č. g. Jenko Štefan, konz. svetovalec in vikar v Podgrajah pri Ilirski Bistrici, je obhajal petdesetletnico mašništva. G. Štefan slušbuje v Podgrajah že 43 let, je zelo goreč duhovnik, mladeniško živahen in ima čudovit, naravnost izreden spomin. On zna za rojstno leto in dan vseh duhovnov ljubljanske in tržaške škofije in seveda tudi vseh ljudi, ki so takrat živeli v onem kraju, kjer je bil v službi. G. Štefanu ob 50letnici mašništva iskrene čestitke!

Podeljene so župnije: Sela pri Kamniku g. Ivanu Tomažiču, kaplanu v Cerkljah, Draga župnemu upravitelju g. Ant. Žni-

daršiču, Lom g. Fr. Govekarju, župniku v Št. Vidu pri Vipavi.

Zima — mraz. V petek, 4. jan., zjutraj je nastal v Ljubljani nenadoma tako hud mraz, da na ulici skoro ni dalo dihati. Mrazomer je kazal deloma do 20 stopinj. Še popoldne, ko je vendar posevalo solnce, je bila stalna temperatura 10 stopinj pod ničlo. Ljudje pa tako malo ali pa nič kuriva, zraven pa prazne želodce. Huda je ta!

Tatvina. Nedavno je bilo ukradenega trgovki Katarini Cozut v Trstu za 3000 K mila. Sploh se pritožujejo, da vojna obrt: tatvina, posebno cvete zlasti v Trstu. Celo izkaznice za živila si znajo uzmoviči prisvojiti v tem, ko ljudje čakajo na krompir, kruh in drugo.

Vojaške novice.

Naši letalci nad Padovo. Dne 29. decembra 1917 so napadli naši letalci z bombami mesta Padovo, Treviso in Montebelluno. V Padovi je nastala panika in zmešnjava. Mrtvih je bilo 13 oseb, ranjenih 60.

Na ruski fronti počiva. Naše vojaštvo je večinoma odšlo v zimska zavetja in taborišča po vaseh za fronto, kjer je vsaj zavarovano pred mrazom. Na glavni črti so večinoma samo straže. Brez dela pa tudi v zaledju niso, ker imajo vedno večje vojaške vaje. Ruske čete so, kakor pripovedujejo, že popolnoma zagladile strelske postojanke, tako sigurno računajo na mir.

Furlanija — cerkvena država. S tem klicem so stopili na dan razreševalci rimskega vprašanja. Predlog je vreden vpoštevanja, zlasti ker ga je sprožil mož, ki ni katoličan, namreč prof. Reinke, član gosposke zbornice v Nemčiji. Tako-le je pisal v listu »Leipziger Tagebl.« dne 15. novembra: »Od naše strani se mora priznati, da se je duhovni glavar naših katoliških someščanov nahajal med to vojsko v žalostnem položaju. Katoliški svet se nikdar ni odpovedal misli, da bi mogel papeža pozdraviti kot v resnici neodvisnega vladarja svetne države, kar je umevno, ker bi bilo tako stališče njegovemu dostojanstvu primerno...« Omenjeni profesor tudi pravi, da ni misliti več na obnovljenje rimske cerkvene države; »toda Furlanija bi bila za to primerna. Od dveh strani jo obkoljujejo avstrijske meje; Avstrija je pa danes najzvestejša hči Cerkve, ker se je Francija svojemu nekdanjemu stališču vsled framasonskega sovraštva do nje — izneverila. Teško je misliti, da bi se papež in kardinalski zbor odpovedal grobovom apostolov in po 2000letnem delovanju posvečenim krajem; ali...«

Kako velikanske zaloge jestvin, municije in raznega blaga so prišle v roke naši prodirajoči armadi v Benečiji, kaže naslednji opis. Vse široke ceste in pota od Soče do Tilmenta, vsa furlanska ravan je bila dobesedno posuta z orožjem, municijo, obleko, puškami, strelivom, vozili, s tehničnim orodjem, z živili, konservami, steklenicami, nahrbtniki, pelerinami, čeladami, perilom, čevlji itd. — Koliko zaloge je imela italijanska armada, priča

skladišče »Unione militare« v Vidmu, kjer so Italijani ob begu sežgali 22.000 meterskih stotov riža, 80.000 meterskih stotov sladkorja in 30.000 meterskih stotov čokolade. Vse to je bilo v enem samem ogromnem skladišču! — Zaloge bencina, smodnika, municije so naše čete zajele skoro vse nedotaknjene; le municijsko skladišče v S. Giovanni di Manzano je zletelo v zrak. V Čedadu samem so zajele 3000 meterskih stotov smodnika. V Vidmu, Čedadu, Krminu, Trziču, Červinjanu, S. Daniele, V. Vittorio, Socile, Codroipo in drugih krajih so se naši polastili skladišč obleke, zimskega perila, volnenih srajc, čevljev iz ameriških tvornic, blaga v nepregledni množini. Dalje so uplenili stotine vagonov najfinejšega oljčnega olja, masti, moke, koruze, zelenjadnih konserv, sira, kave itd. — V centralnem zbirališču Belowe in II. soške armade so naši doslej naštelí nad 3000 topov najrazličnejših kalibrov, 1 milijon 200.000 granat in šrapnelov, nad 50.000 meterskih stotov smodnika in 30 tisoč strojnic. Število zaplenjenih pušk, minometalcev, ročnih granat in torpedov se doslej še niti približno oceniti ne more.

Če ni pretirano. Poročnik K. Bernal opisuje množino zalog, ki so jih popustili bežeči Italijani, tako-le: Ceste okrog Codroipa, ki so široke po 6 metrov, so bile v daljavi 2—3 ur gosto posejane z ital. topovi vseh kalibrov, z bolniškimi, tovornimi in drugimi vozovi. Po cestah so ležale vreče, polne pšenične in koruzne moke, riža, makaronov in dr. V nekem skladišču, dobro uro za italijanskimi črtami, so gazili ljudje do kolen po zrnatí kavi, ki je bila tam nagromadena. — Vina so zaplenile naše zavezniške čete v Italiji okrog 6 milijonov hektolitrov. Pravijo, da so šle te zaloge večinoma v Nemčijo.

Razne novice.

V Trziču je bilo leta 1917 rojenih 58. mlričev 96, porok 9. V vojski je dosedaj umrlo 45 mož in mladeničev.

Iz Novega kota poročajo, da za potreščine poklicani slabo in krivično skrbje. Tako je dobila nemška šola meseca oktobra 30 litrov petroleja, slovenska pa nič.

Porotna sodišča so po štirih letih zopet pričela posloovati.

Zvišana voznina. Uprava južne železnice bo zvišala s 15. januarjem 1918 pristojbine za osebni promet za 50%. — Na avstrijskih železnicah bodo vpeljali četrty razred.

Morsko ožino Bospor bodo premostili blizu Carigrada. Načrti so že izgotovljeni. Most, ki bo vezal Evropo z Azijo, bo velike važnosti za osebni in trgovski promet. V Sv. deželo bomo prišli potem docela po suhem.

Št. 622.204. Poslano prejel in izročil. Janko Šiška.

Za v vojski pohabljeni.

Vojska seka in kolje brez usmiljenja. Žrtve njene so silne in neštete.

Ali moremo mi, ki smo doma na varnem in mirnem, biti njim nasproti brezbrizni? Ne! Mrtvim stavimo spomenike. Ali bomo pa pri tem živih čisto pozabili?!

Mrtvim slava in večni pokoj, a živim — pomoč! Ravno ti siromaki, ki so izgubili v krvavem metežu oči, roke ali noge, posluš, pamet... in bodo nosili te sledove vojske do svoje smrti, so vredni našega najglobljega sočutja, a potrebni tudi dejanske pomoči.

Seveda je dolžna skrbeti zanje država, za katero so se žrtvovali. Država bo tudi svoj del storila; a država vendar nima — živega srca. Zato so se poleg državne oskrbe in v stiku z njo stvorile pri vseh narodih organizacije (društva, odbori, naprave), ki so prevzele nalogo, za svoje rojake-invalidi skrbeti in jim breme življenja, ki jim ostane itak dovolj težko, kar najbolj mogoče olajšati.

Ali naj samó mi Slovenci svojih nesrečnih rojakov pozabimo? Del našega naroda so, branilci našega domovja, udje našega telesa, kri naše krvi. Kako bi jih mogli mi, ki smo zdravi in celih udov, gledati v njih bedi, pa jim ne pomagati, kolikor moremo?

Iz tega vzroka se je — dovolj pozno — sestavil slovenski odbor za preskrbo invalidov, ki ima svoj glavni sedež v Ljubljani, a želi, da se mu slični odbori pridružijo po vseh slovenskih pokrajinah. Naloga tega odbora je jasna in bo njegove namene odobral in z veseljem pozdravil vsak človeško in krščansko čuteč Slovenec.

Odbor se torej obrača do vseh rojakov in apelira na njih človekoljubnost, rodoljubnost in krščanstvo: Pomagajte ubogim žrtvam vojske, našim rojakom-invalidom kar največ mogoče, da bodo mogli lažje prenašati svojo nemilo usodo! Vsak zdrav človek naj bi čutil v sebi dolžnost, prispevati svoj del k oskrbi in preskrbi teh betežnikov, ki jih je zadela kruta usoda. Hvaležnost za to, da smo sami živi in zdravi, naj nas priganja k temu!

Prosimo zanje materijalne in moralne pomoči.

Materijalne. Ako hočemo invalidom pomagati k boljšemu življenju, potrebujemo predvsem denarnih sredstev. Odbor ne misli odvezemati državi njenih obveznosti do invalidov; skrbel bo le, da bodo invalidi prišli vselej do svojih pravic, ki jih smejo zahtevati od države. A v mnogih slučajih bo državna pomoč nezadostna. Ako se hoče invalidom pomagati, je potreba znatnih vsot. Odbor se obrača zlasti do onih, ki so bolj založeni, in še posebej do onih, ki jim je bila gmotna sreča v vojni mila, da se izkažejo s primerno podporo žrtvam iste vojne.

Darovi naj se pošiljajo »Dobrodelni pisarni« v Ljubljani, Kolodvorska ulica 35.

Invalidom pa se ne pomaga samo z denarno podporo, ampak tudi in zlasti s

tem, da se jim preskrbi primerno delo in služba. In v tem oziru apelira odbor na vsake vrste delodajalce in gospodarje, da naj blagohotno sprejmejo invalide v delo in službo s primernim plačilom.

Odbor pa prosi občinstvo, naj uboge invalide tudi moralno podpira s tem, da je do njih sočutno in prijazno, da jih tolaži, pa tudi osrčuje in bodri. Mnogi invalidi so potrti in malosrčni, kar zopet slabo nazaj vpliva na njih duševno in telesno življenje. Takim je treba tolažbe in bodrila, posebno še bodrila k veselju za delo. Brezdelnost, lenoba je največji sovražnik invalidov, je njih moralna poguba. Delo daje veselje do življenja. Zato naj se vsi invalidi navajajo k temu, pa naj se jim tudi daje priložnosti, da dobe svojim zmožnostim primerno delo. Najprej se mora vsak izvežbati v kakem poklicu, k čemur je večkrat treba nekoliko ali še precej moralne sile, in potem naj tisti poklic res izvršuje.

Poleg brezdelnosti so invalidi izpostavljeni tudi drugim moralnim nevarnostim, med katerimi je v prvi vrsti pijančevanje. Slavno občinstvo se nujno prosi, da naj ne bo preradodarno s to vrsto tolažbe, ki jim utegne biti pogubna.

Odbor se je obrnil tudi do deželnega šolskega sveta, naj se po šolah opozore otroci, da ne bodo ubogih pohabljenec zaničevali in žalili, marveč jim zaradi velikih žrtev, prinešenih domovini, skazovali primerno spoštovanje.

Odbor se trdno nadeja, da bo naša javnost imela in pokazala popolno umevanje velike in lepe naloge, ki je nam vsem s tem dana, in bo po svojih najboljših močeh podpirala to človekoljubno, rodoljubno in bogoljubno započetje.

Gospodarske stvari.

Gospodarski in tržni pregled.

Če bo mir sklenjen, bomo morali žito le iz Rusije dobiti, kolikor ga ne bomo doma pridelali za svoje potrebe. Vožnja iz Amerike je postala tako draga, da bi pri nas mogli le največji bogatini kupiti ameriško pšenico. Pred vojsko je bilo treba plačati za 1000 kg iz Njujorka v London 7 mark. V prvem vojnem letu je poskočila cena na 30 mark, v drugem na 60, v tretjem na 150 mark, zdaj velja 300 mark. Angleška vlada plača ladjam, katere je rekvirirala le 40 mark za 1000 kg. Švica je kupila veliko pšenice v Argentini. Morska vožnja je veljala do Cete, pristanišča na Francoskem, po sedanji veljavi nemške marke 616/50 M. Prevoz 100 kg pšenice iz Argentine bi torej veljal 90 K naše veljave. Pred vojsko je bilo treba plačati za to vožnjo le 1 K 50 v. do 2 K. Ladij manjka; cene prevoza so vedno višje. Zdaj vozijo skoraj samo krušno žito. Turščica in oves imata v Ameriki precej nizko ceno, ker ga ni mogoče spraviti v Evropo, 100 kg ovsu velja v Ameriki 19 M za 100 kg, pšenica še enkrat toliko. — Če ladja srečno pripelje svoj tovor v Evropo, zasluži z eno vožnjo skoro več, kakor je pred voj-

sko nova ladja stala. Kljub veliki nevarnosti se nevtralne ladje vendar podajajo v nevarnost.

Za enkrat bo treba le z Rusijo poskusiti, ki bo prva žitna dežela na svetu, če uredi svoje gospodarstvo. Dokler ne bodo tam urejene razmere, ni misliti na posebno žitno kupčijo. Toda pozneje bodo imeli več žita na prodaj, kakor bomo mi z Nemci vkupaj potrebovali. Za enkrat bi se pa Rusi prav radi znebili več tisoč vagonov raznih tropin, s katerimi ne vedo kaj početi. Prešičev imajo tam malo, za drugo živino jim pa krme ne manjka.

Kmete in tovarnarje po celi Avstriji je začelo skrbeti, kako bo z delom, če se sklene mir z Rusijo. Ruski ujetniki so se navadili dela in se skazali za prav dobre in zanesljive delavce. Nekatera večja podjetstva in mnoge tovarne morajo vse delo ustaviti, če jim vzemo ruske ujetnike. Pri naših kmetih so se Rusi tudi prav dobro sponesli. Marsikateri gospodar pravi, da še nikdar ni imel takega hlapca. Če se mir sklene, bodo šli vsi ujetniki precej domov. Naši ujetniki bodo res prišli nazaj, toda ni jih toliko in še ti bodo morali zopet k vojakom, dokler bo vojska trpela. Vrjetno pa je, da bodo starejše letnike spustili domov, če se vrnejo naši ujetniki iz Rusije. Premišljevat nam tega ni posebno treba. Dozdaj smo še vse lahko prestali, gotovo se bo dalo tudi to prenesti.

Pri nas je zdaj za mesta in deželo najvažnejše vprašanje, kje se bo dobila mast za zabelo. Večina prešičev je že oddanih. Kljub velikemu pomanjkanju krme je bilo število lepih prešičev še primerno veliko. Toda mesta so vendar malo dobila. Zdaj so se vsui meščani in delavci na deželo za prešičem. Obidejo zadnjo gorsko vas, plačajo vsako ceno. Železničarji so dobili nekaj podpore, uradniki zvišane plače in tako si hoče vsak preskrbeti potrebno mast, brez katere ni mogoče shajati. Plačujejo strašne cene. 8 do 10 K so plačali nekateri za 1 kg žive teže, za špeh 20 do 30 K za 1 kg. To je oduševstvo najhujše vrste. V Gradcu je vlada že določila, da se plača lahko za 1 kg žive teže 7 K. — Na kmetih je veliko revežev, delavcev, učiteljev in drugih potrebnih, ki ne morejo dobiti masti. Kmeti, ki so svoje prešiče prodali, iščejo že zdaj dobre mladiče, ker zgodnji so za prihodnjo zimo najboljši. — Bolj kakor žita, bo primanjkovalo letos masti.

Amerikanci poročajo, da so pridelali le malo bombaža, le nekaj nad 10 milijonov bal po 200 kg se je pridelalo po celem svetu. V dobrih letinah ga je bilo do 15 milijonov bal. Cena bombažu gre kvišku. — Ovčjo volno so v Avstraliji, Južni Afriki in Argentini Angleži skoro vso pokupili. Zdaj se jezijo Amerikanci nad temi kramarskimi Angleži, ki so jim dobiček prevzeli. Kakor se kaže, bomo obleko tudi po vojski zelo drago plačevali. Na Dunaju so živila zelo draga. Pesa se prodaja 1 stot za 40 do 60 K. Za božične praznike je dala vojaška uprava Dunajčanom 20.000 kg srbskega mesa od prešičev po 7 K 1 kg, toda nobeden ga ni dobil več kakor 2 kg. Prišlo je precej prekajenega mesa iz Hrvaške 1/2 kg po 13 K. — Družba žen in gospodinj Rohö, v kateri imajo judinje prvo besedo, preskrbuje svojim članicam prav

poceni jajca in gosi. Vzela je v najem nekaj veleposestev na Poljskem, na mnogih krajih ima svoje prekupce in tako pomaga svojim članicam. Na tri tedne dá 12 jajc za 4 K. Vlada jim gre povsod na roko.

Zadnji vihar na Japonskem je uničil čez 8000 ladij in čolnov. Tudi to bo povzročilo še večje pomanjkanje ladjinega prostora. — Mi bomo morali svoje gospodarstvo tako povzdigniti, da bomo imeli doma zadosti živeža.

Trgovina z lesom na Kranjskem je zopet odprta s tem, da je Kranjska izločena iz ožjega vojnega ozemlja. Za nakup in promet z mizarstvom stavbenim lesom zato ni treba več posebnega dovoljenja od c. in kr. vojaškega oddelka za nabavo lesa. Za promet po železnici veljajo seveda vsakratne omejitve za sicer prosto blago. Ker s tem odpadejo težkoče v prometu z rezanim in stavbenim lesom, si bodo obrtniki zopet mogli zagotoviti les po maksimalnih cenah brez običajnih doplačil za posebne stroške.

Obrtna šola za invalide v Ljubljani.

Dne 10. januarja t. l. se otvori v Ljubljani popolno organizirana obrtna invalidska šola, ki jo je ustanovilo ministrstvo za javna dela v sporazumu in s podporo vojaške višje oblasti. Vodstvo novega zavoda je ministrstvo poverilo ravnatelju c. kr. državne obrtne šole. Ker so poslopja državne obrtne šole večinoma še v vojaški porabi, je poveljstvo soške armade postavilo tri posebne barake za invalidsko šolo. Te lične in primerno opremljene zgradbe stoje pred poslopjem državne obrtne šole in obsegajo prostore za upravo, za delavniški in za teoretični pouk.

Invalidska šola ima namen, vojakom, ki se vračajo bolni ali poškodovani v domovino, nuditi priliko, da se temeljito in vsestransko izobrazijo in da spopolnijo in razširijo svoje znanje ali pa da se izvežbajo v svojem nekdanjem poklicu in se celo posvetijo novemu poklicu; strokovna izobrazba se jim nudi v najintenzivnejši izmeri in povsem individualno, tako da si pribore v kratkem času boljše in tudi nove pogoje za zaslužek.

Pouk na invalidski šoli bo obsegal najprej one predmete, ki so zastopani v učnem načrtu drž. obrtne šole; ti so: 1. stavbni obrti (zidarski, tesarski in kamnoseški obrt); 2. mehanično-tehnični obrti (kovaški, ključavničarski, strugarski, mehanični obrti); 3. elektrotehniko; 4. stavbno in pohištveno mizarstvo in lesno strugarstvo; 5. lesno in kameno kiparstvo, modeliranje in pozlačevanje; 6. splošno izobraževalne predmete, kakor slovenski in nemški jezik, računstvo, kalkulacija, pisanje, osobito z levo roko. Izmed obrtov, ki se običajno ne poučujejo na državni obrtni šoli, pridejo v pvštev: knjigoveški obrt, krojaštvo, čevljarstvo in pletarstvo.

Vsled mnogih težkoč, ki se pojavljajo še vedno pri nabavi orodja in materiala in pri dobavi učnih moči, se dne 10. januarja otvorijo le naslednji oddelki: tečaj za mehanično tehnične obrte, osobito za ključavničarstvo, oddelek za stavbno in po-

hištveno mizarstvo in strugarstvo, za lesno in kameno kiparstvo in splošno izobraževalni tečaj. Ostali oddelki pridejo pozneje na vrsto.

V invalidsko šolo se sprejemajo prvič invalidi, ki se nahajajo še po vojaških zdraviliščih, ortopedičnih zavodih, kopekljih itd., ki stoje torej pred superarbitracijo. Takim invalidom se je za sprejem oglasiti pri neposrednem poveljniku, ki potem primerno ukrene, da pride invalid v šolo. Umeje se, da dobi za čas svojega šolanja popolno vojaško preskrbo. V šolo pa vstopijo lahko tudi taki invalidi, ki so že odpuščeni od vojakov in superarbitrirani. Dotični invalidi se morajo zgledati pri svojem županstvu ali pri okrajnem glavarstvu in prinesiti s seboj svoje vojaške izkazice. Župan oziroma glavar sporoči priglasitev c. kr. deželni komisiji za preskrbo vračajočih se bojnikov v Ljubljani, ki potem izposluje pri vojaškem poveljništvu, da invalida reaktivirajo, to je postavijo zopet v vojaški stan, seveda le za toliko časa, dokler traja šolanje. Vpoklicani invalidi dobe med obiskovanjem šole ravno tako popolno vojaško eskrbo, obdrže pa poleg tega tudi vse svoje invalidske pristojbine, kakor invalidsko penzijo, ranjeniško ali osebno doklado itd.

Končno bodi še omenjeno, da daje vsa potrebna pojasnila glede uredbe invalidske šole in glede sprejema vanjo ravnateljstvo državne obrtne šole v Ljubljani.

Slike in črtice z bojišč.

Na sveti dan — slabo.

Dragi »Domoljub«! Minili so zopet božični prazniki. Pisec teh vrstic je že tretji Božič slavil rojstvo Gospodovo na bojišču. Letos smo za praznike dobili »štruco«, čaj, prepečenec in nekoliko sardin. Z vinom so se pa slabo odrezali: 10 dni smo čakali na pol litra. Na sveti dan smo imeli pa zelo slabo. Dobili smo spet krinke na obraze proti dušljivim plinom. Zvečer smo jo pa tolkli proti mestu T. Mesto je lepo, samo Pepinovi napisali se mi ne dopadejo. Na sv. Štefana dan smo se postili ob eni konservi brez žlic in vilic...

Nekaj iz zapisnika... 14 dni smo prišli prepozno, pa bi bili dobili še dobre grozde in sadja. Paberkovali smo pa vseeno po vinogradih, kjer raste tudi koruza, žito, krompir... Vinograde so že obrezali do 1. grudna; puščajo po 5—6 očes, na sponih pa 7, 8 do 10 očes.

Okoli nas je bil že sneg 6. oktobra. Pri nas smo ga pa dobili 18. decembra. Prejšnji dan je bilo oblačno, a mirno. Tukajšnji civilisti so pa pripravljali drevo za oranje snega, četudi smo se jim posmehovali. Drugi dan (18. dec.) je bilo pa res 18 cm snega. Z Bogom dragi »Domoljub« in dragi bralci! — Ant. Zore.

Kakor Tobija — svojemu sinu.

Ob odhodnici v vojaško službo piše vojak A. B. svojemu bratu: Dragi brat! Sprejmi mnogo srčnih pozdravov. Namenil sem se, da Ti napišem danes nekaj več vr-

stic za na pot v vojaško službo. Mislim sem, da pridem na dopust in že sem se veselil, da se še enkrat vidiva, pa so mi ga ravno pred nosom zaprli. Bodi Bogu potožen! Sedaj boš moral ostaviti svoj rojstni dom in kraj; šel boš po svetu in prišel med razne ljudi in narode — dobre in slabe. Na to moraš posebno paziti, kakšni tovariši so poleg Tebe, in ali jim smeš zaupati ali ne. Kamorkoli že prideš, se zavedaj, da klije v Tebi slovenska kri. Bodi zvest sveti katoški Cerkvi in njenim naukom, ki si jih prejemal doma od očeta in matere, v šoli in v cerkvi. Bodi pazljiv, trden in čuječ, da ne pride kdo, ki bi Ti vzel mir vesti in srca. Mirna vest in lahko srce sta najdražja zaklada na svetu. Ogiblji se posebno vsake priložnosti v nečistot. Bojuj se zoper to strast z vsemi močmi. Ta boj je hud in težak, pa preмага se z božjo pomočjo. Skrbi, da bo tvoje življenje Bogu dopadljivo, čisto in neomadeževano, in vesel boš še na svoje stare dni, da si mladost pošteno preživel. Pošten in dober človek ima veljavo pred Bogom in ljudmi.

Vam pa, dragi starši — oče in mati, priporočam brata in sebe v molitev, da naju bo Bog, če je njegova volja, zopet pripeljal v Vaše naročje. Zalovati ne smete preveč za nama. Zatekajmo se k Bogu in iščimo pri njem tolažbe in tako bomo srečno prepotovali to solzno dolino in prišli do svojega cilja: večnega življenja in veselja. Z Bogom! Srčno Vas vse lepo pozdravim Vas Anton.

Spemini na zimo v hribih.

Kmalu bo leto, kar sem se iz Zgor. Avstrijskega odpeljal v visoke tirolske gore, ki niso nikoli brez snega. Zase in za strojnico smo vsekali v skalo malo dolbino. Tu v leseni baraki sem prečul marsikatero večerno mrzlo urico. Sovražnik nam ni delal preveč preglavice, ker ima tudi slabe postojanke; pač pa smo se morali boriti z ogromnim snegom. Odkar sem prišel tu gori, nisem naredil koraka po zemlji. Če sem šel proti dolini po hrano in drva, sem si privezal na čevlje nekako krošujo; ako bi tega ne bil imel, bi se pogrezal do pasu v sneg. Koliko skrbi so nam napravljali plazovi in silovita burja. Odkar smo tukaj, nismo jedli kave, da bi bila kuhana na studenčnici, marveč smo si vedno topili sneg. Najbolj neprijetno je bilo, kadar se nam je žica utrgala, po kateri se prevažajo vsakovrstne potrebščine. Hrane smo imeli vedno za nekaj dni naprej, ali česar smo se najbolj veselili, tega ni bilo — namreč prijatelja »Domoljuba«. Vsak popoldne proti večeru je naš poveljnik stopil k brzojavu in prašal, če pride pošta. Ako je bil odgovor dovoljen, je bilo vse pokonci. To kar je prišlo s pošto, nam je bila edina tolažba. To bi nas morali videti, kako je bilo vse veselo, ko je nas obiskal »Domoljub«, ali dopisnica, ali zabojček!

Meseci so minili. V deželo je prišla vesela pomlad, mi pa smo še vedno tičali v teh sneženih luknjah. Bilo je ravno 28. maja. Krasen pogled v dolino: Drevje v zelenju, ptičice so pevale Marji na čast, meni so se pa zbudile želje

po domovini... Ves lepi čas je zamujen. Drugi dan pride ukaz, da gre naš oddelek strojnih pušk v dolino utrditi nove postojanke! Tega smo bili vsi veseli. Še bolj pa smo bili srečni, ko smo videli pred seboj lepo cvetje in poslušali ptičje petje. — Vizjak Jožef, Žibert Matija

Spomni na zimo v Tirolah.

Ljubi starši!

Sprejmite srčen pozdrav, ki ga Vam pošiljam in bolnišnice v zlati Pragi. S lemi vrticami Vam hočem popisati, kaj se mi je bilo pripetilo, da so me pripeljali s tirolske fronte. Najprej Vam moram povedati, da sta me prav Marija in pa moj patron sv. Jožef obvarovala, da me ni mrzli sneg zamedel in pokopal za vselej v visokih Tirolah. Da, ljubi starši, kaj takega nisem še doživel. Nac je bilo osem mož skupaj, ki smo imeli svoje taborišče. 16. decembra je začelo sila snežiti; mislili smo, da bo vse doli padlo; tako je kadilo s snegom, da smo ga komaj sproti odmetavali od vrat. Do večera smo imeli dovolj opraviti z njim. Ko se je naredila noč smo rekli: tega je že dovolj. Ker smo bili vsi izmučeni in trudni smo hoteli malo počivati. Vrata dobro zapremo. Potem smo nekoliko zakurili, a se je začelo silno kaditi. Nato rečem, odpri eden vrata. Poskušali smo, a ni šlo. Vrata se ne ganejo. Nato vprašamo »komandanta«, kaj hočemo storiti. Dobimo ukaz, naj vrata razbijemo. Ko se to zgodi, s strahom zagledamo, da je snega do vrha. Nato zakriči naš korporal: »Hitro sneg predreti, da dobimo kaj zraka, meni je že slabo.« In res se je že zleknil po tleh. Urno se zasučemo, češ, fantje hitro, če ne nas bo vseh konec tukaj. Delamo kar se da, več kot pol ure, pa nismo prišli še do zraka. Omaga že drugi, zatem tretji in četrti; vsi so ležali na tleh. Ostali smo za delo še trije. Vrtali smo pa čisto majhno luknjo, toliko da se je s težavo skozi jo plazil človek. Pri delu smo se vrstili in vrtali vsak nekaj časa. Minila je ura, pa še nismo prišli do zraka. Slednjič sem ostal za delo sam, a tudi meni je začelo nekaj stiskati srce; tema se mi je jela delati pred očmi, zato spregovorim poslednjemu, ki je bil še popokonc: »Dragi, tudi jaz ne morem nič več, ako še ti omagaš, potem smo rešeni trpljenja za vselej.« Ta poslednji je bil še najbolj pri moči. Nestrpo sem čakal. Slednjič ves vesel zakliče: »Sem že predrl do zraka.« No in potem ko smo začeli srkati vase sveži zrak smo spet polagoma k sebi prišli. Kadilo je pa tako s snegom, da je luknjo precej zopet zamedlo. Korporal nam zapove, da smo morali iti vsake pol ure luknjo odkopavati in snažiti. Vrstili smo se vso noč do zjutraj. Ves dan smo čakali rešitve, a od nikoder nobene pomoči. Hodili smo kričati za pomoč, toda rešitve le ni bilo. Ostati smo morali v pasti še naslednjo noč, ki nam je pa prinesla še drugo nevarnost, tako da nam res na rešitev ni bilo več misliti. Sneg je namreč pritiskal s svojo težo na streho našega brlo-

ga, tramovje je začelo pokati, in tako smo čakali vso tisto noč in drugi dan do desete ure, pripravljene na vse, tudi na smrt. Ob desetih gre še naš »komandant« poskuša in poskuša zadnje sredstvo. Skoplje se gori na vrh in začne kričati na pomaganje. Zazdi se mu, da sliši glasove. In glej! Res prideta dva moža od našega voja, ki sta povedala, da nas že dolgo iščejo. Nato jih je prišlo več, ki so nas rešili iz sneženega groba. Pogled na okolico nas je očaral. Nisimo se zavedali, kje da smo, kajti popred je bilo naše stanovanje v dolini, zdaj je pa bilo nanoslo toliko snega na naše stanovanje, da je bila vsa dolina zasuta. Ko so nas Italijani zagledali, in videli, kako se iz snega koljemo, so nas začeli v slovenskem jeziku pozdravljati: »Dobro jutro! Dobro jutro!«

Ko so nas rešitelji spravili do voja, so nam dali jesti, da smo zopet k sebi prišli, zakaj bili smo jako izstradani in onemogli. Še tisti dan so pa nas začeli prsti na nogah boleti. »Moram pa vendar pogledati, kaj je, da me tako peče in boli,« si mislim. Sezujem si črevlje; a groza! Vsi prsti na nogah so črni! Odnesli so me na obvezovališče, kjer me je zdravnik odločil za bolnišnico. Zdaj ležim v Pragi na Češkem; pa premišljam, koliko hudega sem že preстал. Pa, hvala Bogu in Mariji, da sem še pri življenju ostal, ko sem bil že pred dvakrat ranjen, zdaj pa v veliki nevarnosti. Spoznam, da se nisem zastoj priporočal Mariji v varstvo, zakaj le pod njenim varstvom sem vse to prenesel in še pri življenju ostal.

Jošip Gimperman.

Brez očeta in matere.

Dne 23. marca sem se odpeljal z g. vojnim kuratom na italijansko bojšče; g. kurat je šel spovedovat vojake-Dalmatince. Hrvatje so naju z velikim veseljem pozdravljali. G. kurata so poznali namreč še od lanskega leta. Skoro vsak dan jih je bilo po tristo za spoved. Stanovanje sva dobila v neki kmetiški hiši. Civilisti so bili pač še doma. Pri tej hiši sta bili dve družini; ena je bila iz Kanala, namreč petero otrok brez očeta in matere; odpeljal ju je Italijan. Najmlajši teh peterih je bil Poldek. Ta dveletni deček se mi je tako smilil, ker je vedno jokal in klical ateja. Žveli so silno slabo. Imeli so vsak dan samo nekaj krompirčkov. Bili so tudi sicer sami sebi pripuščeni. Malj Poldek se me je tako privadil, da bi bil kar z menoj šel pa samo zato, ker sem mu dal vsak dan polovico svoje menaže. Vzdihi sem večkrat: Bog se nas usmili že vsaj zaradi nedolžnih otrok! Dne 15. aprila sva se vrnili na zeleno Štajersko. Prirčno pozdravim vse čitatelje »Domoljuba« in vse moje rojake Žirovce kakor tudi žirovske duhovnike. — Janko Filipič.

Ljubezen do sovražnikov.

Ranjen bavarski domobranec je opisal tale dogodek iz svojega vojnega življenja:

»Komaj se je zdanilo, se je že navalil naš bataljon na najbližji oddelek

sovražnikovega kritja. Kakih 100 m proč nas je obsula toča francoskih krogel. Tudi mene je zadelo svinčeno zrnce, da sem padel močno ranjen. Zdaj so napadli Francozi; med njimi je bilo veliko senegalskih črncev, ki so napadali z divjim tuljenjem. Nemški ogenj jih je dostojno sprejel, da so se zmešani vrnili v svoje postojanke. Veliko jih je obležalo. Tesno poleg mene, ki sem se zatajil in ležal kakor mrtev, da bi se ne izdal, je padel neki francoski korporal, ki mu je kri vrela iz prs in rdečila uniformo. S pojemajočim glasom me zakliče: »Tovariš, strašno sem žejen; kako bi ti bil hvaležen za požirek vode.« Govoril je prav dobro po nemško. Obrnil sem se in segel z neranjeno desnico po vojni posodici; pomolim jo sovražniku. Slastno posrka vse, kar je bilo notri, nato mi je vrne z neznanško hvaležnim pogledom rekoč: »Hvala ti, nemški tovariš, še očkraj hvala. Zdaj mi je lažje; Bog ti naj povrne!« Nekaj minut nato pridvi visok senegalski črnc čez bojišče. Ko zagleda mene, nemškega vojaka, se zakadi z nasajenim bajonetom proti meni, da bi me pokončal. Zatisnem oči in priporočim svojo revno dušo Bogu. Ranjeni francoski korporal opazi namero divjega vojaka, pa zakriči, kar mu je grlo dalo, nad črncem nekaj francoskih besedi. Za trenutek divjak obstane, potem se pa zasmehljivo zareži ter zopet nastavi bodalo, da bi mi ga zasadil.

»Kanalja!« sikne zdaj proti nje-mu francoski korporal; dva strela in z groznim krikom se zvali Senegalec vznak na tla. Francoz je ustrelil lastnega vojaka z revolverjem. »Črna kanalja te je hotela pokončati, ko si vendar ranjen in brez moči; četudi sem kot vojak tvoj sovražnik, a tega nisem mogel dopustiti, da bi te ta človek tako sramotno in zavratno končal!« — tako mi je nato govoril francoski korporal. Zjokal sem se veselja in ganjenosti ter se toplo zahvalil svojemu plemenitemu rešitelju. Izvedel sem pozneje, da je bil katoliški duhovnik.

Kako se imamo...

Vojak Matija K. iz Ihana je pisal pred časom svojim staršem in sestri:

Dragi mi domači!

Najprej prav lepo pozdravim očeta in mamo in Tebe, preljuba sestra. Zadnjič sem Ti obljubil, da Ti v kratkem kaj več pišem; seveda ni bilo v kratkem, ampak po dolgem. Naj bo torej zdaj nekoliko več.

Najprej povem, da mi Rusi doslej še niso kože načeli, sem še zdrav, kakor riba na suhem (ne v vodi). Imam se tako, kakor drugi hočejo. Ako človeku ni vse po volji, si pa mora misliti, da mu je. Menažiramo tako, kakor Amerikanci — nobel; kadar Ti najboljši spiš, imam jaz največ posla; kadar se pa Ti najbolj pridno sučeš po polju, takrat pa jaz zaslanjam o domovini in o bodočih, morda boljših časih. Tako-le se vse zasuče!

Kolikokrat smo tam v Ihanu bdeli ponepotrebno, zdaj pa moramo. Nekaterikrat smo si brusili pete na telovadbi zdaj jih pa po robati zemlji. Prej so nam doneli na uho zvoki orlovske godbe; zdaj nam pa muzicirajo topovi, strojne puške in zrakoplovi.

No, včasih se pa le še oglasi kak hripav gramofon ali razklepetana harmonika in to še celo spredaj v bojni črti. Včasih nam pa zagodejo neprijetno pesem še drugi sovražniki, ki z njimi ni prav lahko delo: uši. Tega sovražnika pobijem vsak dan par dvajseterice. Pa tudi bolhe krepko napadajo. Če omenim še miši in podgane, ki jim posebno diši naš komis, sem omenil skoraj vse sovražnike.

Prosimo doma, da bi bilo že skoraj konec te muzike; potem si bomo z domačimi žganci želodčke mazali. Če bo pa naše truplo v tuji zemlji trohnelo, se nas pa usmilita Bog in Marija!

Dobro, da me ne vidiš, in da me čuješ samo na papirju, drugače bi se me ustrašila, tak sem. — Na dopust bi rad prišel, da bi se ocedil na duši in telesu, da bi opravil svojo versko dolžnost. No, pa saj težkih nimam, hvaliti se pa tudi ne smem, kajti tukaj se morajo posvetne stvari na strani pustiti. Rad bi Vam pomagal pšenico sejati, drva in steljo napravljati, pa žalibog ni mogoče. Pozdravim še enkrat mater, očeta, sosede in znanca in Tebe. Z Bogom!

Listek

Smrt Matijca Nezgode.

Spisal S. S.

Pri sv. Roku je pozvonilo. »Koga gre do neki spet obhajati? Mislila sem, da ni zdaj v fari nobenega bolnika več.« In je začela šteti na prste mlada Smukovka. »Kdo je že bolj star? Matevžekovka je že čez osemdeset, pa ne verjamem, da je že tako pri koncu.« »Ni ni; saj je bila večeraj pri nas še zdrava in ko je šla proti večeru v Kote, jo je še precej krepko mahala po cesti. Matevžekovka že ni,« pripomnila je Sedlarica. In Smukovka je šela dalje: »Stari Šimen je že tudi precej star, pa ta ni bolan. Primčevka tudi ne; kdo bi neki bil?«

»Le brž, le brž v cerkev! Ali že veste, koga gre do obhajati? Matijca Nezgodo izpod Vrhov. Danes zjutraj ob polu sedmih je prišel povedat v župnišče Jožetov France, pa se je malo vstavil pri nas in pravil,« hitela je na vso sapo štacunarica. In šle so ženice v cerkev.

Par minut pozneje se je prikazal iz cerkve že priletni župnik. V roki je držal sv. popotnico; pred njim je stopal cerkvenik. V eni roki je nosil belo culico in svetilko, v drugi zvonček in je zvonil. Za njima je šlo nekaj vaških ženic, par deklet in kopica otrok. Pri zadnji hiši so se vsi vstavili, poklekli so in župnik jim je dal

blagoslov. Potem so se pa polagoma razšli, vsak na svoj dom.

Bilo je istega dne, ko je prišel Jožetov France povedat, da je Matijec Nezgoda na smrt bolan. Čez dva dni nato pa je Matijec umrl.

Nihče ni vedel, kako bolezen je imel Matijec Nezgoda. Prišlo je vse nenadoma, da še zdravnika niso poklicali. Zvečer onega dne je legel Matijec v posteljo in je tožil, da ga boli glava. Stara mati Matijčeva — starišev Matijec Nezgoda ni imel več — se ni dosti zmenila za njegovo bolezen, čemu tudi? Kolikokrat ga je že glava bolela, pa se je prespal in bilo je zopet vse dobro. Toda drugi dan ni Matijec vstal in tretji dan tudi ne. Poklicat je šla mati Vrbečko, staro ženico, ki je nadomestovala v okolici zdravnika in ki je zdravila ljudi s svojimi čudodelnimi rožami in koreninicami. Ta je potolažila mater Matijčevo, da ni bolezen nič nevarna in dala ji je cel šop suhih rož in je rekla, da mora Matijcu kuhati čaj. Vzela je mati rože in obdarovala Vrbečko z maslom, jajci in s suho slanino. No, vse rože niso pomagale Matijcu nič in bilo mu je od dne do dne slabše. Nazadnje mu je bilo tako hudo, da je poslala mati po duhovnika. Proti večeru istega dne, ko je prišel župnik sv. Roka s sv. popotnico, se je bolezen obrnila na bolje. Drugi dan pa se je spet poslabšala in proti jutru je Matijec umrl. Prišel je mrtvaški ogleda Boštjanov Tone in zmajal z glavo: »Kaj čudna bolezen je bila to; nič ne vem, kaj mu je pravzaprav bilo.«

Zvečer so se zbirali sosede po stari slovenski navadi pri mrliču, da pomoiijo za dušo rajnega in da ostanejo pri njem do jutra. Posedli so po klopeh in stari Boltetovec je začel moliti naprej žalostni del rožnega venca, in drugi so mu odgovarjali.

Ko so odmolili, začeli so se pogovarjati o tem in onem. Boltetovec je pravil zgodbe in pravljice in vsi so ga zvesto poslušali. Pogovor je nanesel tudi na mrliča Matijca.

»Čudno zares,« opomnil je Kožarjev Miha, »da je fant tako hitro umrl.«

»Hi, hi, nič ni čudnega, da je umrl,« oglasil se je iz kota pri peči berač Dulharjev Martinek. »Prav nič ni čudnega, hi, hi.«

»Kaj ti veš, ali je čudno, ali ne, šleva ti zgubljena! Kaj pa se tako hihitaš? Menda si se ga že spet kje navlekel, ti malha strgana ti!« hudoval se je Miha.

»Pa vendar vem, da ni nič čudnega,« rekel je berač in napravil zelo resen obraz in pomežiknil z levim očesom.

»Zakaj tako praviš,« vpraševale so ga dekleta. »Ali morda kaj veš?«

»Vem, vem, pa ne povem,« odvrnil je Martinek zvito in zopet pomežiknil z očesom.

»Bežite, bežite, kaj ga vprašujete! Nalagal vas bo, saj veste, da ga ni drugega, kakor dolg jezik,« zatrjeval se je Miha.

»O ti preklicani dedec,« razhudil se je Martinek. »Samo nalašč pravi tako, falot, pa se on laže, da še sam ne ve, kako!«

»Le ne prepira, le ne prepira,« začel je miriti Boltetovec. »Ti, Martinek, če res kaj veš, povej, pa se ti ni treba samo ustiti!«

»Nak, nalašč ne povem, ker pravi Miha, da lažem! Naj le on pove, jaz ne povem, za zlomka ne!« odvrnil je jezno Martinek — — —

Pogledal je skozi okno, premotril v hipu vso družbo in stopil v sobo. Sedel je k peči poleg Mehletovega pastirja. Velik in širok je bil Poberajev Janez. Obraz mu je bil porastel s kratko črno brado, na glavi je imel staro vojaško čepico, na nogah pa škornje z visokimi goienicami.

»Ali ne boš šel pokropit mrliča, saj si vendar krščanski človek,« opomnil je Kožarjev Miha, ko je videl, da oni ni šel pokropit Matijca. Poberajev ga je hudo pogledal, pa je vendar šel. Pokropil ga je in precej sedel nazaj na klop.

»Še enega očenaša ni zmolil za dušo ranjkega,« pošepetala je štacunarica Primčevi Lizi, svoji sosedi na desni.

»Janez te je slišal, štacunarica, le poglej, kako jezno gleda sem!«

In res! Poberajev je stisnil ustnice, temno pogledal izpod košatih obrvi štacunarico, rekel pa ni nič.

»Glejte, glejte Martinka, kako se černo drži,« začel je zbadati berača Kožarjev Miha. »No, Martinek, daj, razkrij nam svojo skrivnost, vsi smo tako radovedni, veš. Saj vendar nobeden ne ve, za kako boleznijo je umrl Matijec.«

»Hi, hi, saj ti ne bom povedal, ne. Ampak še enkrat pravim: smrt Matijca Nezgode ni prav nič čudnega,« rekel je berač in bistro pogledal Poberajevga.

Ta ga je začudeno pogledal in prebledel. Vstal je, pomignil z očmi Martinku in tiho odšel. Precej za njim je šel iz sobe berač.

»Ti, Martinek, ali mi poveš, kaj si hotel reči z onimi besedami?« začel je Poberajev, ko sta bila sama zunaj.

»Eh, kaj bi govorila! Ti veš to vse najbolje,« odvrne Martinek in pomežikne.

»Kaj? Ti veš, da sem jaz...«

»Vem, vem. Ležal sem v Brezju pod košatim drevesom in dremal. Pa prideta po poti mimo vidva, Matijec in ti. Oni je začel mirno: 'Saj veš, Janez, rad te imam, ampak tu ti ne morem pomagati. Boltetova Nežika ima mene rada, in tudi njen oče nima nič proti najini združitvi.' Ti si mu pa rekel: 'Nič ne bo iz tega, fant! Kar pri miru jo pusti, veš. Na kaj se pa ženiš? Ali morda na tisto raztrgano bajto, he?' 'Na kakšno bajto, Janez? Povem ti prav po pravici, pa reci, kar hočeš: Toliko premoženja imamo še vedno, kot ti, in Nežika bo moja, veš, moja!' 'Na, pa jo imej!' zaklical si divje, potegnili iz žepa šilo in ga udaril po glavi. Matijec je padel na tla, ti si pa zbežal. Ampak povem ti, Janez, Matijec je bil vrl človek. Nič te ni naznanil sodnji in tudi nobenemu drugemu ni povedal, da si ga udaril in da si ti kriv njegove boleznii, za katero je revež moral umreti. Sreča zate, da se rana ni skoraj nič poznala, sreča pravim!« je dejal Martinek.

»Tu imaš par desetice za žganje, pa glej, da ne poveš nikomur do jutra, da sem jaz kriv Matijčeve smrti; do jutra bo di tiho, pravim, potem pa povej, komur hočeš.«

»Že dobro, že dobro, Janez. Kar brez skrbi boji,« začel je prijazno berač in ti-

ščal v pesti desetice. »Ali misliš kam pobegniti?«

»To tebe prav nič ne briga,« rekel je Poberajev in izginil v noč... Martinek je šel nazaj v lišo, sedel za peč in bil tiho tudi na vsa zabavljanja Kozarjevega Mihe.

Ko so zapeli prvi petelini v vasi in naznanjali ljudem, da se bliža jutro, razšli so se vaščani vsak na svoj dom. Tudi berač Dulharjev Martinek je vzel svojo malho in je šel.

Od onega večera ni videl nihče več Poberajevega Janeza. Berač Martinek ni dolgo nosil svoje skrivnosti s seboj. Kmalu so zvedeli ljudje o vzroku Matijeve smrti. Stvar je prišla na ušesa tudi sodniji in orožniki so zasledovali Poberajevega, toda dobili ga niso. — Izginil je najbrže v Ameriko, kjer dela pokoro za svoje grehe.

Karpatški ubežnik.

Karpati — sinje ve gore,
a vse s krvjo oblite;
kaj tam zgodilo se je vs;
vsled vojske strahovitel?

Ko vojska naša tja je šla
vesel slovo jemal sem;
je mati, žena plakala,
ko jaz roko podal sem.

Se strašna bitka bila je,
v potokih tekla kri je;
Petrovska vaš pokrila je
junake vse — stotnije.

Na ravnem polju za vasjo
je grdo klanje bilo;
več tisoč Rusov je prišlo,
mi šteli smo stotnije.

Ko naokrog oziram se
že skoro padli vsi so;
le peščica ostala je,
ki ranjeni še niso.

Zdaj bežal bi, a kam, ker že
stoje ob strani Rusi.
»Le urno z nami tukaj-le!
v obraz Moskal zabrusi.

Bridkosti poka mi srce,
a ni se moč rešiti;
naprej nas celo noč drve,
ne dajo nam počiti.

Gonili so nas mesec dni,
a malo jesti dali;
le bili so nas s hajkami
in grdo nas psovali.

Osveto jim obljubil sem,
če bo jo moč spolniti.
Ne vem, kako? A rekel sem,
da moram zadostiti.

Tam sredi gozda temnega
stojita dve baraki;
na vsakih vratih Rusa dva,
a v njih mi — siromaki.

Oh, dosti sem se jaz potil
na delu ruske tlake;
in dosti tudi solz prelil,
da b' bile cele mlake.

»Ubežal bodem proč od njih
tja v gozdnate Karpate.
Bom skrnil se v hišah slamnatih
in prosil jesti — brate!«

Kar sem namenil, sem storil,
ubežal iz barake,
in daleč, daleč sem se skrnil;
nobeden me ne stakne.

Tam sredi gozda temnega
svoj dom zdaj sam si stešem;
če treba vrača črne —
jaz vsakega naklešem.

Tu orel kroži nad menoj
v višini siloviti;
je hiša blizu pod menoj,
kjer jesti je dobiti.

Oj temni gozd in ve gore,
le dobro me zakrite,
da me sovraži ne vlove;
le skrbno me branite!

Nikdo ne ve, kje dom je moj,
kje moje je imetje;
je ena duša ve z menoj,
kje moje je zavetje.

Kje dom je moj, kje moj je kraj?
Oh, tebe se spominjam.
Al' bom te videl še kdaj,
zato solze prelivam.

Ko Bog bi dal, da še enkrat
bi domovino videl,
tako si mislim, da takrat
bi srečo rajsko vžival.

Pa kaj bi plakal, tugoval,
kaj bi solze prelival?
Saj kmalu morda bodem spal
v gomili in počival!

Tako ubežnik govori
in pesmico si sklada;
leži v zeleni hatici
in smrt predse poklada.

A kaj bi smrt! Prerano še!
Ni treba še umreti!
Mi trideseto leto je;
še dolgo smem živeti!

Karpati me zakrivajte
in skrbno me branite;
in topli dnevi letni še
domov me pripeljite!

Tu v robstvu človek ni vesel,
in ni vesel ubežnik;
nikdar bi pesmi tu ne pel,
červavno bil bi pesnik!

Spisal Iv. Mohar, na begu iz Rusije.

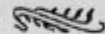
Zdravstvo.

Črv na prstu. Vzemite sveže jajce, odtolci previdno vršiček, toliko da bo prostora za prst, vtakni prst v odprtino, ovij okoli prsta pergamentni papir in obveži vse skupaj. Vsakih 24 ur premenjaj jajce. Izvleklo bo bolečine in gnoj, ne da bi bilo treba rezati ali da bi šla kost vun.

Črva, žuljev in zanohtnice, ki povzročajo toliko bolečin, zamude in stroškov, bi se lahko ubranile ženske, ko bi si zaparile vsako ranico, prasko in ubodljaj. Pri delu se človek hitro zbode ali udari; rana se rada gnoji. Tu je treba hitro pomagati, da ne pride kaj hujšega. Če si na polju, ovij si prst s tropotčevim listom; če si na planini, z listom homuljice ali nastrka. Ko prideš domov, vtakni prst ali roko v vročo vodo in drži tako dolgo, dokler ne čutiš, da kri več ne razbija v rani. Ovitek terpentinskega olja ali smole, kosček limone ti prežene prisad.

Če imaš votel zob, je najbolje, da si ga daš takoj hitro zaliti (plombirati), kar

pa ni vsakemu in vselej mogoče; zato je dobro, če imaš doma uspešno zdravilo, posebno kjer so otroci. Slaba navada je, da si dajo ljudje votle zobe izdreti, češ, samo bolečine povzročajo. Zob je le zob; dokler ga je kaj, zamore na njegovo korenino spreten zobar pritrditi nov zob. Pri vsakem izrvanju zoba se pretrese več ali manj glava. Votel zob se ohrani še dolgo, če ga varuješ prevročih in premrzlih jedi, če se varuješ prehlada in prepiha; ko je enkrat prebolel, ni več občutljiv. Včasih mine vsaka bolečina v zobeh, če stopiš bosih nog na mrzlo tla; samo glej, da se ne prehladiš. Bolečino izvleče obliž smole v zatilniku, utiranje smrekovega olja na lice, gorčični obliž na laktu ali na mečih. Za v zob je dobra vroča voda, vroče oije, kis, žganje, cimteva tinktura, pušpanovo olje. To se drži v ustih (voda ali kis) ali se namoči bata in zatlači v zob. Lečenje se ponovi, dokler ne otrpne živec. Cimeto ali žbičino tinkturo si napravi lahko vsak sam: Pest žbič ali sladke skorje stolci, zalij z osminko žganja in imej osem dni na toplem; potem precedi in kaplje so gotove. V obče je pa treba pomniti, da škoduje vse to zdravljenje več ali manj izvotlenemu zobu, ker pospešuje razpad in poleg tega škoduje še drugim zdravim zobem. Zato je bolje odvajati bolečino iz zoba in glave. Topla senena kopei za noge je pomagala že marsikomu; ovitek slane gorke vode okoli vratu ima tudi dosti prijateljev. Ako si zaprt in te kuha vročina, odleže v glavi, če vzameš žlico grenke soli. Če boli zob vsled prehlada, pomaga prašek aspirina, ki deluje na pot. Tudi podkajenje ali sopar je na glas, da prežene zobobol. Tu je pač glavno, da se izpoti ves človek ali vsaj glava, sicer postane bolečina še hujša.

Tedenska pratika.

Petek, 11. januarja: Sv. Pavlin, šk. — Sv. Higin, papež in muč. — Sv. Honorata, dev.

Sobota, 12. januarja: Sv. Ernest, škof. († 1096.) — Sv. Prob. — Sv. Cezarija, op.

Nedelja, 13. januarja: (I. p. razgl. Gosp.) Evang. o dvanajstletnem Jezusu. — Sv. Veronika Milanska. († 1497.) — Sv. Bogomir. († 1127.) — Sv. Modesta.

Ponedeljek, 14. januarja: Sv. Hilarij, šk. († 368.) — Sv. Feliks Holanski, — Sv. Makrina.

Torek, 15. januarja: Sv. Pavel, pušč. — Sv. Makarij Vel.

Sreda, 16. januarja: Sv. Marcel, pap. in muč. († 310.) — Sv. Tician, šk. — Sv. Priscila. — Sv. Oton, šk.

Četrtek, 17. januarja: Sv. Anton Puščavnik. († 356.) — Sv. Sulpicij, šk. — Sv. Pij.

Solnce vzhaja ob 7. uri 49 minut, zahaja ob 4. uri 30 minut.

Luna: mlaj 12. jan. ob 11. uri 36 minut zvečer.

Sv. Pavel, puščavnik.
(† 361.)

Ob času preganjanja je več pobožnih kristjanov zapustilo svet in šlo v samoto. Tam so delali, molili ter v postu in zatajevanju služili Bogu. Med prvimi je bil sv. Pavel, puščavnik. Rojen je bil leta 230. v Zgor. Egiptu. Ker ni upal prestati mučeniške smrti ob času preganjanja, se je umaknil v puščavo. Tu je našel v skali veliko votlino, ki je skoz njo prišel do zaprtega prostora med skalovjem in milim nebom. Blizu 90 let je ostal tukaj; palmovo drevo mu je dajalo živeža, studenček v votlini pa pijače. Pred smrtjo je prišel do njega še drug puščavnik sv. Anton, ki ga je tri dni iskal. Sledeč volku, ki je iskal hladilne vođe, ga je našel v votlini. Sv. Pavel mu je razodel, da bo drugo jutro umrl; prosil ga je pa, naj bi ga Anton pokopal v tistem plašču, ki ga je ta prejel od sv. Atanazija. Anton gre, da bi mu prinesel zaželjeni plašč. Med potjo nazaj grede mu je bilo razodeto, da je Pavel že umrl; našel je njegovo truplo še klečeče; nato sta pridirjala dva leva, ki sta izkopala s šapami jamo, kamor je mogel sv. Anton zagrebsti svetlega tovariša Pavla. Star je bil 131 let. —

Bog izkazuje posebno varstvo vsem, ki so vanj zaupajo; kdor tako ravna, bo tudi do zadela nesreča.

**Najbolj varna in najsigurnejša
prilika za štedenje:**

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6

(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, in jih obrestuje po 4 1/4% brez kakęga odbitka.

radne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

Novi naročniki naj nam pošiljajo naročnino kolikor največ mogoče samo po nakaznicah; pošiljatve po položnicah prejmemo šele čez več dni in torej ne moremo postreči s pošiljativjo lista tako, kakor bi želeli. Naročnina za celo leto znaša 5 kron, za Nemčijo 6 kron.

LOTERIJSKE ŠTEVILKE:

Trst, 12. dec.: 13, 88, 25, 16, 77.

Dunaj, 15. dec.: 8, 51, 19, 87, 75.

Trst, 24. dec.: 83, 90, 55, 84, 48.

Gradec, 2. jan.: 56, 84, 24, 59, 60.

Sprejmeta se takoj 2 kovarska vajenca pri JOZEFU KUNSTLER, LJUBLJANA, Lepi pot 3.

SKRIVALNICA.

Kje je dimnikarski vajenec? Dimnikar ga kliče, lestva stoji naslonjena in vendar ni prebrisani vajenec daleč od mojstra. Poiščite ga!

Književnost.

Govedoreja. Spisal Rado Legvart, deželni mlekarški in živinorejski nadzornik. Cena 3 K 40 vin, s poštno 4 K 60 vin. — Dobi se v Katoliški Bukvarni v Ljubljani.

Knjigo je spisal poznani strokovnjak s temeljito teoretično podlago in mnogoletno praktično skušnjo.

Posebno pri današnjem pomanjkanju krmil potrebuje živinorejec mnogo gospodarskega pouka, da bo znal krmila, ki so na razpolago, uspešno porabiti, z živino pravilno ravnati in doseči zaželjene uspehe tudi pri skromnejših sredstvih. Gospodarski pouk je torej posebno dandanes za vse panoge kmetijstva mnogo potrebnejši nego v normalnih razmerah. Stališče naših starih kmetovalcev, ki je mnogokrat izključevalo vse novodobne izkušnje in se je držalo samo starih navad, je pri današnjih razmerah popolnoma odpovedalo, in se dosežejo uspehi le, če si živinorejec pomaga z novimi izkušnjami.

Ročne mline

primerne za mletev vseh vrst žita prodaja:
Adolf Oppenheim, Mor. Ostrova, Brückengasse štev. 13. 3374

Globoko potrti naznanjamo vsem sorodnikom in znancem, da je naš preblagi soprog in oče, gospod

Jurij Šenk, p. d. Makek

veleposestnik, vitez božjega groba, občinski odbornik itd.,

3. prosinca ob 5. uri zjutraj, po dolgem, mučnem bolehanju, večkrat previden s sv. zakramenti za umirajoče v 68. letu starosti, ves vdan v sveto voljo božjo, mirno zaspal v Gospodu.

Pogreb je bil dne 5. t. m. ob 9. uri na pokopališče sv. Ožbolta na Jezerskem.

Svete maše zadušnice se bodo brale v domači župni cerkvi.

Priporočamo dražega pokojnika v blag spomin in molitev njegovim mnogobrojnim prijateljem in znancem, zlasti pobožnim soromarjem, s katerimi je pohitel v Lurd (dvakrat), v Rim in Sveto deželo.

Naj počiva v miru! Njegova obila dobra dela so šla z njim.

Jezersko, dne 7. prosinca 1918.

Marija Šenk, roj. Volc, soproga.

Marta, Apolonija, Franc, Matevž, Joško, Mici, Berta, Tončka, Milan, otroci.

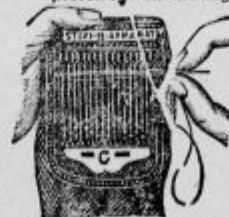
Kupujemo kontrolne blagajne

vseh podjetij proti takojšnjemu plačilu. Ponudbe na »National Register - Kassen G. m. b. H.« Dunaj VII. S ebensterngasse 31.

!! Agitira te za „Domol uba“ !!

Čudovit aparat za gatenje

pletenega in tkanega blaga, perila in platna.

Z našo izvrstno pripravo za gatenje si obvarujete oči, prihranite čas in dosežete izredno, lepo izvršitev. Ta čudovita priprava za gatenje je največji pripomoček za gatenje novovic in za vsak drug tkan predmet, kakor za gatenje spodnjih kril, miznih prtov, serviet, rjuh, jargrova perila obkret itd. ter se da vsak predmet s lno hitro lepo enakomerno popraviti, da izgleda kakor bi bilo novo tkano. Imamo mnogo polvalnih pisem. Cena kompl. aparatu z inlko umljivo ilustr. razlago K 6-50. Razprodaja po povzetju zelnega novosti M. Svoboda, Dunaj, III/2, Hiessgasse 13-404.

Edini slovenski zavod brez tujega kapitala je:

VZAJEMNA ZAVAROVALNICA

proti požarnim škodam in poškodbi cerkvenih zvonov
Ljubljana, Dunajska cesta 17, Ljubljana.

Zavarovanja sprejema proti požarnim škodam: 1. raznovrstno izdelane stavbe, kakor tudi stavbe med časom zgradbe, 2. vse premično blago, mobilije, poljske orodje, stroje, živino, zvonovo in enako, 3. vse poljske pridelke, žita in hrmo, 4. zvonove proti prelomu, 5. sprejema tudi zavarovanja na življenje, oziroma doživeto in druge kombinacije in proti nezgodam, vsakoyrstna podjetja, obrti kakor tudi posamezne osebe za doživotno nižjovavstrijsko zavarovalnico, od katere ima tudi deželni odbor kranjski podružnico.

Varnostni zaklad in udnine, ki so znašale l. 1915 K 789.306-19, so poskočile koncem l. 1916 na K 906.828-91.

Toda, čim večje zanimanje za ta edini slovenski zavod, (tembol) bo rasteel zaklad.

Ponudbe in pojasnila daje ravnateljstvo, glavno poverjenstvo v Celju in na Proseku, kakor tudi po vseh farah nastavljeni poverjeniki. Cene primerne, hitra cenitev in takojšnje izplačilo.

Ne posušite otrok samih, da se požari omejijo!

Ne posušite otrok samih, da se požari omejijo!

Krmila manjka!

Zato se uporabljajo nadomestna sredstva za krmila. Da to krmno živina, perutnina dobro prebavi in popolnoma izkoristi, naj se pri- meša 2 krat na teden krmi, ena pest polna „Mastin“ to je dr. pl. Trnkóczy-a redilni prašek. „Mastin“ paket velja 1 K, 5 paketov 6 K, poš- tine prosto. 5 paketov zadostuje za 3 mesece za enega vola, kravo, ali prašiča, da se zredi.

Glavna zaloga:

Iekarna Trnkóczy

zraven rotovža v Ljubljani.

Mastin je bil odlikovan z najvišjimi kolajnami za razstavi: na Dunaju, v Parizu, Londonu in Rimu.

Na tisoče kmetovalcev hvali in rabi „Mastin“.

Jaz Ana Csillag

s svojimi 187 cm dolgimi orjaškimi Lorelej/kimi lasmi, ki sem jih dobila po 14 mesečni rabi pomade, ki sem jo iznašla sama. To je edino sred- stvo proti izpadanju las, za njih rast in negovanje, za olajšev lasišča, pri moških krepko pospešuje rast brade, in že po kratki dobi daje lasem in bradi naravni blek in polnost, in jih varuje pred prezgodnjimi osive- njem do najvišje starosti.

Lončič: po K 6.—, K 10.— in K 15.

Po pošti se pošilja vsak dan po vsem svetu s poštnim povzetjem ali denar naprej iz tvornice, kamor je naslavljati vsa naročila.

Ana Csillag, Dunaj I, Kohlmarkt II.

Razširjajte „DOMOLJUBA“!

Ustanovljeno l. 1893.

Vzajemno podporno društvo v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Dovoljuje članom posojila proti poroštvu, zastavi živ- ljenjskih polic, posestva, vrednostnih papirjev ali proti zaznambi na službene prejemke.

Vračajo se posojila v 7¹/₂, 15 ali 22¹/₂ letih v odsekih ali pa v poljubnih dogovorjenih obrokih.

Kdor želi posojila, naj se obrne na pisarno v Ljubljani, Kongresni trg šte. 19, ki daje vsa potrebna pojasnila.

Društveno lastno premoženje znaša koncem leta 1915 519.848/40 kron.

Zadruga sprejema tudi hranilne vloge in jih obrestuje po 4¹/₄%

Deležnikov je bilo koncem leta 1915 1924 s 15.615 deleži, ki reprezentujejo jamstvene glavnice za 6,089.850 kron.

!! Ako še niste, pošljite naročnino !!

Dobro „IKO“ uro

vsak občuduje in zaželi, kajti ona je

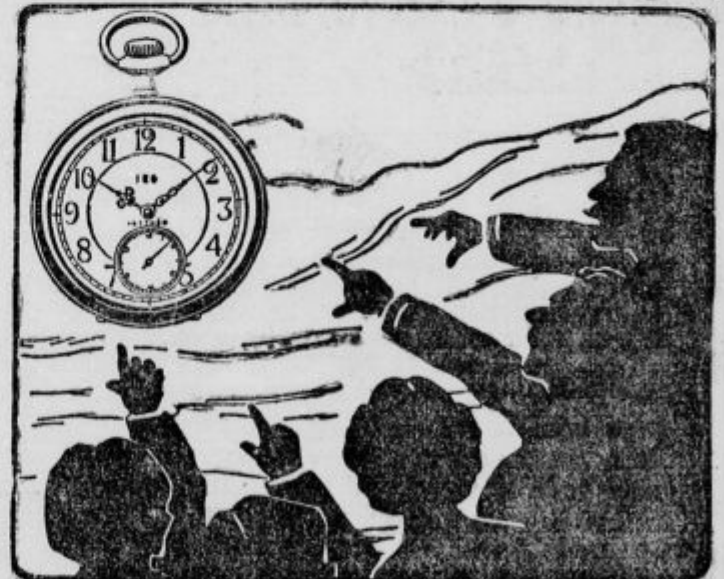
mojstirsko delo urarske umetnosti!

Razpošilja se po povzetju Neugajajočo zamenjam!

Kovinate ure	po K 22— 26— 32— 40— 60.—
Srebrne ure	po K 48— 54— 60— 70— 90— 100.—
Kovinate verižice	po K 2— 3— 4— 6— 10.—
Usnjate verižice	po K 1'60 2'80 4'80

Zlatnina in srebrnina v bogati izberi!

Velika izbira ur, verižic, prstanov, lepoticja, daril itd. v velikem krasnem ceniku, katerega zahtevajte zastonj in poštnine prosto.

Lastna znamka „IKO“ svetovnoznana.

Svetovna razpošiljalnica

Lastna protokolirana tovarna ur v Svick.

H. SUTTNER samo v LJUBLJANI št. 1.

Nobene podružnice.

Svetovnoznana radi razpošiljanja dobrih ur.

Nobene podružnice.

Dobri brivski in lasestrižni aparati

1. a britev iz srebrno-jekla K 350, 4, 5. varnostni brivski aparati, poniki K 3, 4, 5. Perfekt s 6 rezili K 16, 20. Ivorez, res, rezila tucni K 5, 6. Lalase, strižn. K 11, 12.

Zamena dovoljena ali denar nazaj. Pošilja pop ovzeljn ali predplačilo c. in kr. dvorni zaloz. **JAN KONRAD**, izvozna tvrdka, Brūx št. 1751, Češko. 112

8 vinarjev

(za 1 dopis.) Vas stano glavni cenik, ki so dopolnje na zahtovo brezplačno.

Prva tovarna ur

Jan Konrad

c. in kr. dver. zal. Brūx 1654 (Češka.)

Nikel ali jekl. ure na sidro K 6-, 7-, 8-. Vojno-spomin. nikln. ali jekl. ure K 11-, 12-; armadne radij. ure iz niklja ali jekla K 12. Masiv. srebrne Roskopf remont. ure s sidr. K 19-, 20-. Budilke. stenske ure v veliki izbiri po nizkih cenah. 3 letno pisмено jamstvo. - Pošilja po povzetju. Zam. dovolj. ali denarnazaj.

Za vsako množino semenske domače detelje

ima najboljšo porabo 3317
FRAN POGAČNIK, LJUBLJANA,
Dunajska cesta šte. 36.

Brinje

za kuhanje žganja oddaja v večjih in manjših množinah tvrdka 2353

Ivan Jelačin, Ljubljana, Emonska c. 2.

Čevljarske pomočnike

sprejme v delo

Vojna čevljarna v Ljubljani.

Plača po dogovoru in sedanjim razmeram primerna. Ponudbe naj se pošljejo na **Zavod za pospeševanje obrti v Ljubljani, Dunajska cesta št. 22**, kjer naj se čevljarji, ki žele stopiti v službo, v svrhu dogovora osebno zglasijo od 9. ure dopoldne do 2. ure popoldne. 3245

Kranjska deželna podružnica

n. a. Gezelne življenjske in rentne neogodne in jamstvene zavarovalnice

v Ljubljani, Marije Terezije cesta 12/II

sprejema zavarovanje na doživetje in smrt, združeno tud. z vojnim riziko, otroških dot, rentna in ljudska neogodna in jamstvena zavarovanja.

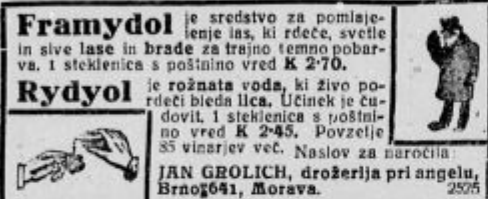
Javen zavod. Absolutna varnost. Nizke premije.

Najugodnejši pogoji za vojno zavarovanje

Zavod temelji na vzajemnosti. — Prospekti gostonj in poštino prosto. Sposobni zastopniki se sprejemajo pod najugodnejšimi pogoji. 1837

Framydol je sredstvo za pomiljenje las, ki rdeče, svetle in sive lase in brade za trajno temno obarva. 1 steklenica s poštino vred K 270.

Rydyol je rožnata voda, ki živo pordeči blede lica. Učinek je čudovit. 1 steklenica s poštino vred K 245. Povzleje 85 vinarjev več. Naslov za naročila: **JAN GRÖLICH**, drožerija pri angeli, Brno 641, Morava. 2575

Srbečico, lišaje

odstrani prav naglo dr. Flesch-a izvir. „rujavno mazilo“. Popolnoma brez duha, ne maže. Poskusni lonček K 230 veliki K 4— porcija za rodbino K 11—, Zaloga za Ljubljano in okolico: **Lekarna pri zlatem jelenu, Ljubljana, Marijin trg. 1520**

Sijajno bodočnost

malo turške in nove srečke avstrijskega Rdečega križa vsled njihove vedno zvišujoče se denarne vrednosti Vsaka srečka zadene! Glavna dobitka znašata čez 2107

1.000.000 kron!

Natančno pojasnilo z igralnim načrtom razpošilja brezplačno: **Srečkovno zastopstvo 12, Ljubljana.**

Automatična past

za podgane K 6-20, za miši K 4-30, love brez nadzorstva do 40 živali v eni noči, ne zapuste nikake sledi in se same zopet nastavijo. Past za ščurke „Rapid“ vjame na tisoče ščurkov v eni noči, po K 5-90. Povsod najboljši uspehi. Mnogo zahvalnic. Pošilja se po povzetju ali proti predplačilu. Poština 80 v. Izvoz. tvrd. **Tintner, Dunaj III., Neulingg. 26-L.**

LJUDSKA POSOJILNICA

registrirana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, v lastnem domu Miklošičeva cesta šte. 6, za frančiškansko cerkvijo sprejema hranilne vloge vsak delavnik dopoldne od 8. do 1. ure in jih obrestuje po

Vloge v „Ljudski posojilnici“ so popolnoma varno naložene, ker posojilnica daje denar na varna posestva na deželi in v mestih.

4 1/4 %

Rezervni zakladi znašajo okroglo en milijon kron. — Stanje hranilnih vlog je bilo koncem leta 1916 okroglo 26 milijonov kron.

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje zavod sam za svoje vložnike, tako da dobe le-ti od vsakih 100 kron čistih 4 krone 25 vinarjev na leto.

„Ljudska posojilnica“ sprejema vloge tudi po pošti in daje za njih vplačilo na razpolago pošne položnice. Sprejema tudi vloge na tekoči račun ter daje svojim zadržnikom posojila proti vknjižbi z amortizacijo ali brez nje na osebni kredit proti poroštvu ali zastavi vrednostnih papirjev. — Menjice se eskomptujejo najboljšje.

